

V.N.T.S. LEDENBRIEF

Tijdschrift van de

VERENIGING VRIENDEN

NEDERLAND-TSJECHIË & SLOWAKIË

Nr. 102

O k t o b e r 1 9 9 4

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel. 01858-12603

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel. 070-3258679

J.M. van Gastel penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechie & Slowakije te Rijswijk
Tel. 070-3901190

A. den Boogert adj. secr./penn.
C. Oostveen
G.P.A. Schöpping
Mevr. H. Sugito
J. Vrijhof
Mevr. M. v.d. Wijngaard

Redactie Ledenbrief:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel. 070-3258679
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito
Joh. Sugito
J.F.E. Wallin
J. Vrijhof

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GISM (Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek):

Hans Wallin (voorzitter) tel. 070-3278706
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

Wim Brandse
Jacques de Coo

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-6791423
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-4205581
Den Haag: L.M.A. Marcus tel. 070-3663918

V.N.T.S.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-6791423
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3901190

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 01858-12603

NIEUWE LEDEN

Slechts enkele nieuwe leden hebben wij de afgelopen maand kunnen begroeten. Wij heten hen van harte welkom!

22/8 Mevr. A. Snier - Den Haag

11/9 Fam. C.P. Veerman, Woerden

11/9 Fam. W. Broersma, Heerhugowaard

14/9 Mevr. E.E. Koekebakker, Wageningen.

Uit en thuis in Tsjechië en Slowakije

Auto-, bus-,
en vliegvervoer
Hotels
Theater tickets
Eigen kantoor in Praag

Tailormade Travel

Voor uitgebreide
informatie: Tailormade Travel
Trasmolenlaan 12
3447 GZ Woerden
Telefoon 03480 - 2 47 00
Fax 03480 - 2 01 02

RECREA

Op vakantie?

RECREA heeft vakantiehuizen, pensions en
hotels in Nederland, Duitsland en Tsjechie.

Voor info: RECREA
Heerderweg 70 Tel. 05780-13992
8161 BN EPE Fax 05780-14145

VAN DE VOORZITTER

Het septembernummer van de Ledenbrief bevatte weer veel lezenswaardigs en ik kijk weer uit wat het nummer van oktober zal brengen. In ieder geval zal het artikel van de Ambassadeur van Slowakije, de heer Dr. Pauliny daarin een plaats krijgen. Hij schrijft daarin hoe zijn land een plaats probeert te vinden in de rij van Europese volkeren en het deed mij goed daarin te lezen dat er zoveel Nederlanders de weg weten te vinden naar dat mooie land en er hun vakantie doorbrachten. De inkomsten van het toerisme zullen er zeer welkom zijn. Het is daarom goed dat er in onze vereniging mensen

zijn die dat proberen te stimuleren.

Intussen werden er het afgelopen weekend Parlementsverkiezingen gehouden, waarvan we de uitslag in de krant hebben kunnen lezen. De heer Pauliny zegde ons toe dat hij er in een volgend nummer over zal schrijven. Met belangstelling kijken wij daarnaar uit.

Tsjechië heeft intussen in Den Haag een nieuwe Ambassadeur. De heer Jaroslav Mihule overhandigde op 22 september jl. zijn geloofsbrieven aan HM de Koningin en hij vertelde mij met zichtbaar genoegen dat de audiëntie langer duurde dan gebruikelijk waaruit bleek dat ons Staatshoofd een bijzondere belangstelling heeft voor de Tsjechische Republiek. Ook dat mogen wij met genoegen vaststellen.

De heer Mihule is geen diplomaat van professie, zo begreep ik. Hij was hoogleraar aan de Karels Universiteit in Praag, is een kenner van de moderne Tsjechische muziek en heeft een voorliefde voor de componist Bohuslav Martinu. Dat zal een aantal van onze leden aanspreken.

Met de nieuwe ambassadeur mocht ik afspreken binnenkort een uitvoeriger onderhoud te hebben, zodat ik in een volgend nummer wat meer zal kunnen schrijven over deze interessante persoonlijkheid. Hij zal stellig een bijdrage kunnen leveren aan de voorspoedige ontwikkeling van de betrekkingen tussen Tsjechië en Nederland.

In juli schreven wij de gemeenten en werkgroepen aan die een Stedenband onderhouden met Tsjechische en Slowaakse gemeenten. Daarop zijn een aantal reacties binnengekomen. Het gaat over een vervolg op wat wij in mei in Haarlem organiseerden. In de eerstvolgende bestuursvergadering zullen wij de suggesties evalueren en ik hoop u daarover binnenkort te rapporteren. Dit is wat ik van mijn kant te melden heb. De vakanties van de bestuursleden waren dit jaar dusdanig gespreid dat een bestuursvergadering uitgesteld moest worden. Dat staat binnenkort weer op het programma en van de besluiten zal ik u zo spoedig mogelijk op de hoogte brengen.

Arie Hoogstad.

VAN HET BESTUUR

Voor alle duidelijkheid vermelden wij uit onze Statuten artikel 5.4 dat betrekking heeft op de opzegging van het lidmaatschap. De V.N.T.S. wil u niet kwijt hoor, verre van dat, maar niet iedereen kent de Statuten uit zijn hoofd.

Artikel 5.4

Het lidmaatschap eindigt door opzegging door het lid, door het overlijden van het lid of door roeyement van het lid door de algemene ledenvergadering. Opzegging kan slechts schriftelijk geschieden, uiterlijk twee maanden voor het einde van een verenigingsjaar.

Twee maanden voor het einde van het verenigingsjaar betekent: vóór 1 november a.s. Dat is al snel. Opzeggingen die daarna binnenkomen gelden dus voor 1996. Ja, zo zijn onze manieren.

Wanneer men de contributie niet heeft betaald en na schriftelijke aanmaning in gebreke blijkt, wordt men beschouwd als "wanbetaler" en geschorst waarna de algemene ledenvergadering besluit tot roeyement.

Gelukkig komt het bovenstaande steeds minder voor en lijkt het een harde maatregel maar regels moeten er zijn anders wordt de verenigingsadministratie een janboel; maar "de pap wordt niet zo heet gegeten als ze wordt opgediend".

H.G.B.

VAN DE REDACTIE

In verband met vakantie van ondergetekende, heeft de redactievergadering een week later plaatsgevonden dan aanvankelijk de bedoeling was en dat is niet ongunstig geweest want juist in die laatste week is er veel kopy voor deze Ledenbrief binnengekomen.

In "Onze Boekenplank" verhaalt Marijke v.d. Wijngaard over een boekwerkje van haar eingen hand dat ook nog te maken heeft met stedenbanden. Knap hoor.

Nu we het toch over stedenbanden hebben, Jan van Gastel heeft over vier daarvan berichten.

"Van de leden" is gevuld met uiteenlopende artikelen, ook een negatieve maar ook dat hoort erbij, helaas.

Ondanks de komkommertijd zijn er toch nog knipsels uit de map van Jan gekomen.

Een artikel van Š. Pauliny, ambassadeur van Slowakije, siert de rubriek 'Van en over Slowakije'.

Er is veel muzikaal nieuws en in de rubriek 'Portretten' vinden we de heilige Nepomucenus, die vaak op en bij bruggen - meestal in het buitenland - is te vinden. Enfin, leest u zijn geschiedenis maar.

Er is weer van alles wat. Veel leesplezier!

H.G.B.

Carpooling

Carpooling

Carpooling

Gaat u naar Tsjechië of Slowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechië of Slowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer H. Truin; hij heeft op zich genomen de gegadigden tot elkaar te brengen. De heer Truin is dagelijks telefonisch bereikbaar onder telefoon nr. 020-692 5770

Nieuws van de stedenbanden en over andere contacten.

Ter Aar - Dobruška

Stichting i.o. Gemeentenband Ter Aar - Dobruška

De Stichting i.o. Gemeentenband Ter Aar - Dobruška heeft voor de tweede keer een jaarverslag uitgebracht. Deze keer betreft het 1993 en de verschillende uitwisselingen en contacten in dat jaar passeren de revue. Bij het bezoek van de voetbalclub Altior aan F.C. Dobruška gingen 40 Ter Aarders mee en daarmee was het de, zeker in aantal, belangrijkste activiteit van het jaar. De deelnemers gingen vol indrukken terug naar huis en de reis heeft weer tot blijvende vriendschappen geleid. De tennisvereniging van Dobruška ging met 6 leden op bezoek bij de collega's uit Ter Aar, waarbij een typisch Hollandse maaltijd op het clubterrein van de tennissers de afsluiting vormde.

Vanuit Ter Aar gingen ook een aantal mensen privé naar de partnergemeente, meestal om in het nabije Adelaarsgebergte een (ski)vakantie te houden.

De leerlingen van Basisschool Aeresteijn bleven thuis, maar hadden wel een project, gewijd aan Tsjechië in het algemeen en Dobruška in het bijzonder. In het verslag wordt melding gemaakt van een diapresentatie en posters, waarmee VNTS via de Stichting i.o. aan het welslagen van het project heeft mogen bijdragen. Als geschenk voor de basisschool in Dobruška werd een pakket handenarbeidspullen door de leerlingen bijeengebracht.

Ook een andere basisschool, De Vosseschans, zorgde voor een stukje hulpverlening ten bate van de Tsjechische zustergemeente. Een kerk aldaar werd verblijd met een overbodig geworden stencil-apparaat en off-setmachine.

Door de kerken in Ter Aar werd in 1993 verder gewerkt aan geldelijke steun voor de opzet van een nieuwe kerkelijke gemeente in het niet zo ver van Dobruška gelegen Rychnov nad Kněžnou.

Als voor 1994 verwachte activiteiten noemt het verslag een aantal bezoeken over en weer en de vervaardiging van een informatieve folder over de gemeentenband met Dobruška, speciaal wat betreft uitwisselingen, alsmede het organiseren van een avond voor (aanstaande) Dobruška-gangers, waarbij zij die al gingen over hun ervaringen kunnen vertellen.

In het jaarverslag wordt tenslotte met enige teleurstelling melding gemaakt van het feit, dat niet alle raadsfracties voor de gemeente een rol bij de uitwisselingen en verdere contacten met Dobruška zien weggelegd. De gemeente Ter Aar is ook niet bereid in deze enige subsidie te verlenen. Des te meer verheugd is het stichtingsbestuur dan ook te kunnen melden dat van de burgemeester, op persoonlijke titel, en royale gift werd ontvangen.

Rijswijk - Beroun

In de vorige Ledenbrief werd iets verteld over de manier waarop scouts uit Rijswijk geld hebben verdiend om voor hun vrienden uit partnerstad Beroun een tegenbezoek aan Nederland mogelijk te maken. Omdat de meesten voor de eerste keer in ons land waren werd een stevig excursieprogramma op touw gezet met veel variatie. Zowel een bezoek aan enkele beziens

waardigheden in Amsterdam als een wandeling over de Rijswijkse markt hoorden daarbij. Gezamenlijk met de waterscouts werd er gezeild op de Kaag. Geen dagelijks werk voor de Tsjechen, maar ze moeten het er goed vanaf hebben gebracht. Een door een plaatselijke slagerij gesponsorde barbecue vormde de afsluiting van het bezoek, waarna de gasten de terugreis aanvaardden. Volgens de krant waren ze - de onvermijdelijke uitdrukking kent u al - moe maar voldaan.

Ede - Chrudim

Van de Stichting Stedenband Ede-Chrudim ontving ik Informatiebulletin nr.7 van juli 1994. De stichting is de formalisering van de eerder opgerichte Commissie Ede-Chrudim en heeft een dagelijks bestuur gevormd dat beleidsvoorbereiding,

coördinatie en continuïteit als taakstelling heeft meegekregen. Ook heeft men de positie ten opzichte van de gemeente Ede afgebakend. De gemeente behartigt de zaken op het gebied van gemeentelijk bestuur en organisatie, terwijl de Stichting verantwoordelijk zal zijn voor de activiteiten van het "maatschappelijk veld", stimulering van contacten enz.

In het bulletin wordt verder ingegaan op een aantal van die activiteiten o.a. het adoptieproject met betrekking tot de totstandkoming van een sociale werkplaats in Slatiňany bij Chrudim, een initiatief van de Edese Hartenberg, waarover in de Ledenbrief al eerder werd bericht. En ook wordt melding gemaakt van het overleg van de kerken in Ede met die in Chrudim, waarbij is afgesproken dat het houden van een gezamenlijke oecumenische kerkdienst jaarlijks zal gaan plaatsvinden. Iets waar men in Ede over erg blij is, wetende dat vooral Tsjechië een lange historie heeft van tegenstellingen tussen de protestantse en de rooms-katholieke kerken.

Wat minder naar wens ging het met bedrijvencontactdagen. De bedoeling was dat enkele bedrijven uit Chrudim daar een stand zouden bemannen, maar door financiële problemen lukte dit niet. Bestuursleden van de Stichting Stedenband moesten noodgedwongen deze taak overnemen. Niettemin werd de presentatie wel zinvol, zo valt in het bulletin te lezen.

Reeuwijk - Turnov

REEUWIJK

Turnov

Het bestuur van de Stichting Vriendschapsband Reeuwijk-Turnov kreeg eind augustus 18 bezoekers uit Turnov te ontvangen. Veertien daarvan om in de bibliotheek een expositie over Turnov in te richten met als titel "Turnov, de stad van de edelstenen". Centraal op deze tentoonstelling stond dan ook de geschiedenis van het slijpen van de stenen, maar daarnaast was er ook van alles wat verder een beeld kon geven van Turnov en omgeving. Vooral waren er veel oude platen en kleurenfoto's aanwezig uit de verzameling van

het museum van Turnov, dat een van de oudste musea van Tsjechië is. Bij de opening van de tentoonstelling op 26 augustus jl. door burgemeester Verstoep-Bauer van Reeuwijk, zei deze erg blij te zijn met de steeds nauwer wordende banden met de zuster gemeente. De directrice van het museum van Turnov zei dankbaar te zijn voor de mogelijkheid in Reeuwijk te exposeren en wees erop dat kunst, cultuur en muziek geen grenzen kennen. Ook vertelde ze, dat het nu in Reeuwijk aanwezige nog maar een klein deel was van alles wat er "thuis" te zien is en ze nodigde iedereen hartelijk uit Turnov te komen bezoeken. De tweede tentoonstelling werd enkele dagen later geopend. Locatie: het gemeentehuis en hier betrof het een zuivere foto-tentoonstelling, ingericht door een viertal leden van de fotoclub uit Turnov, die ook zelf de makers zijn van de vele opnamen die een beeld geven van stad en omgeving, het Boheems Paradijs en het IJsergebergte. Al met al is Turnov gedurende de maand september heel uitdrukkelijk in de partnerplaats aanwezig geweest.

Trouwens, enkele weken eerder waren er ook een aantal scouts uit Turnov in het Reeuwijkse. Voor een kampweek samen met leden van Scouting Reeuwijk, waartoe op een terrein in wat Reeuwijk-Dorp heet een tiental tenten waren opgetrokken. Specifieke padvindingsactiviteiten werden afgewisseld met sport en excursies. Zo werd er bijv. gewaterfietst in de Amsterdamse grachten. De leider van de Tsjechische scouts liet weten het woord goed voor de kampweek veel te zwak te vinden. Hij noemde het fantastisch, fantastisch, fantastisch! Vooral was hem opgevallen dat de lucht in het Hollandse polderland zo schoon en fris is. De verslaggever vond dit laatste een opmerkelijke uitspraak, omdat precies op de dag dat de Tsjech dit zei ter plaatse een meer dan doordringende mestgeur aanwezig was. Maar volgens leider Stránský hoorde dat helemaal bij de natuur.

Jan van Gastel

Richer Systems

*Adviesbureau voor Informatica en Automatisering
Bemiddeling van Contacten met de Tsjechische Republiek
Tolk- en Vertaaldiensten*

Ervaring met handelsbemiddeling, selectie van geschikte partners en oprichten van joint-ventures op het gebied van confectie, textiel, informatica (hardware en software) enz.

Met behulp van een netwerk van meer dan 100 vertalers kan Richer Systems vertalingen verzorgen uit het Tsjechisch in het Nederlands, Engels, Duits enz. en andersom.

Voor verdere informatie contact opnemen met:

Richer Systems
t.a.v. dr. J. Chudáček
Populierendreef 218
2272 GZ Voorburg

Telefoon: 070 - 387 33 46
Fax: 070 - 386 50 13

VAN DE LEDEN

De heer T. Swartjes uit Nieuwegein zou gezellig uitgaan maar dat werd een teleurstelling. Zijn relaas vindt u elders in deze rubriek.

Mevrouw dr. Anna Plachá uit Delft verhaalt van het aloude kuuroord Dolní Lipová; en van ons lid dr. B. Griepink, woonachtig in België, ontving de redactie een artikel dat we plaatsen in de rubriek "Van en over".

Allereerst laten we de zoekende mevrouw L. Koekebakker uit Wageningen aan het woord:

Al enige tijd ben ik op zoek naar de volledige Tsjechische uitgave van het in 1973 door Angelo Maria Ripellino geschreven werk: "Praga Magica". Deze uitermate boeiende cultuurgeschiedenis werd in 1991 uit het Italiaans in het Tsjechisch vertaald. In Praag is het mij niet gelukt deze uitgave te bemachtigen. Wie kan mij helpen?

L. Koekebakker. Tel. 08370-12677.

Het kuuroord Dolní Lipová in Tsjechië

Dit kuuroord is 170 jaren geleden gesticht door Dr. Schroth. De kuur heeft dan ook de naam Schrothkuur. Deze kuur is gericht op dermatologische ziekten, onder meer psoriasis, exceem en allergische huidaandoeningen.

De kuur berust op de drie volgende principes:

- 1) Schrothdieet, dat een zoutloos koolhydratenvoedsel is en geen dierlijke vetten en eiwitten bevat, dat desondanks rijk is aan vitaminen, vezels en mineralen.
- 2) Schrothdrinksysteem: drie dagen per week vermindering van drinken, de rest van de week drinken van mineraalwater, sappen en natuurwijnen.
- 3) Schrothverpakkingen, die een belangrijk bestanddeel van de kuur uitmaken. Het gaat in dezen om vochtige verpakkingen, die bij de patiënten een intensief zweten oproepen.

Tijdens deze kuur krijgt de patiënt nog andere behandelingen, zoals kruidenbaden, massages, onderwatermassages etc.

Voor deze kuur is het sanatorium Schroth gerenoveerd in die zin, dat het thans beschikt over 16 luxe-appartementen met douche, toilet, telefoon en televisie.

Voor verdere informatie kunt u contact opnemen met: Anna Plachá, arts, Roland Holstlaan 736, 2624 JC Delft. Tel. 015-578281; Fax: 015-146578.

In een vorige ledenbrief stond een aankondiging van een nieuw Tsjechisch (Moravisch) wijnlokaal in de Olofssteeg in Amsterdam dat sinds kort ook Tsjechische maaltijden zou serveren. Met z'n vieren besloten we 't erop te wagen.

Een week van tevoren opgebeld: "Ja hoor, dagelijks 'n Tsjechisch menu; nee, u hoeft niet te reserveren". Vol goede moed togen we ernaar toe. We vonden het nog ook. Nou, 'n blind paard kan er geen kwaad doen. De w.c. liep over (echt) en je stond er tot je enkels in het water.

De "bediening" bestond uit 2 jongens die erbij hingen alsof het hun geen bal kon schelen. Nou, dat was nog waar ook, want even later smeerden ze 'm zonder iets te zeggen de stad in en kwam er een jochie van 'n jaar of 14 dat geen woord Nederlands sprak.

Maar misschien zou het eten nog iets goed maken. Na wat gedronken te hebben

wilden we "aan tafel". Neen, dat kon niet, er was "niets"! Tenslotte "kregen" we (nou ja kregen, zie de prijs onder) een houten plank die in het midden van het tafeltje werd gedeponereerd met kaas, worst en brood. Ieder een mes en vork, de borden werden vergeten! Hebben we ook niet meer om gevraagd. We waren murw van al deze Tsjechische gastvrijheid. Met een lege maag, f 145,- (!) en een illusie armer gingen we weer naar huis.

Typische Tsjechische mentaliteit?

T. Swartjes, Carillonlaan 10, Nieuwegein.

UIT DE KNIPSELMAP

Repressief of preventief

In het kader van het Nederlands-Tsjechisch-Slowaakse samenwerkingsproject SPOLU zijn een vijftiental opbouwwerkers en politiemensen uit de beide republieken op bezoek geweest in Nederland. Doel van het bezoek was zich te oriënteren op de manier waarop in Nederland wordt omgegaan met zigeuners. SPOLU is een project dat is opgezet door de stichting One Europe, die ijvert voor pluralisme en democratie in Europa. Door SPOLU wil de stichting, samen met contactpersonen in Tsjechië en Slowakije, verandering zien te brengen in de bij veel overheden levende gedachte dat zigeuners alleen maar een openbare orde probleem vormen.

Een medewerker van de stichting laat in het Parool van 21 september jl. weten, dat zo'n openbare orde probleem zeker bestaat, maar dat oplossingen niet alleen gezocht moeten worden in repressieve maatregelen. In Nederland gebeurt al het een en ander, bijv. via zogenoemde opstapprojecten. Zigeunermoeders gaan met hun kinderen naar school en kunnen zo zien dat het voor de kinderen ook leuk is op school, er zijn inentingsprogramma's en er wordt seksuele voorlichting gegeven. Allemaal zaken waar men in zigeunerkringen niet gauw warm voor loopt.

Via een uitgebreid excursieprogramma door Nederland werd de bezoekers uit Slowakije en Tsjechië een aantal projecten getoond, speciaal voor zigeuners, zoals een caravan-herstelplaats in Oldenzaal, maar ook die voor bijv. Marokkaanse jongeren en andere minderheidsgroepen.

Samenwerking van politiemensen en opbouwwerkers in probleemsituaties bleek voor de gasten iets nieuws. In eigen land is dat vrijwel onbekend.

Enkele leden van het gezelschap, werkzaam in Praag-Smíchov (25.000 inwoners-zigeuners), zelf van zigeuner-afkomst, zeggen in het artikel de Nederlandse aanpak interessant en verhelderend te vinden. Hun mogelijkheden zijn nog beperkt. Elk initiatief, al is het maar het opzetten van een muziek- en dansgroep, wordt wantrouwend bekeken. Niet alleen door de overheid, ook door de zigeuners zelf.

Een politiemens uit Kremnica in Slowakije vertelt, dat het gebied waar hij werkzaam is nog vrij "overzichtelijk" is. Hij denkt, dat daar ook wel de neiging aanwezig is preventief te gaan werken.

Na de reis wil het Ministerie van binnenlandse zaken in Bratislava graag een verslag ontvangen, met aanbevelingen. Helaas, zo voegt hij er aan toe, geld zal een groot probleem zijn, want er is al zo weinig voor extra beleid.

Hoop voor emigranten

Het constitutionele gerechtshof in Brno heeft uitspraak gedaan in een door 53 parlementsleden aangespannen zaak met betrekking tot een in februari 1991 in werking getreden wet over het recht op schadevergoeding, waarbij werd bepaald dat Tsjechoslowaken die niet permanent domicilie in Tsjechoslowakije hebben geen recht hebben op restitutie van in de communistische tijd onteigende zaken. Deze wet trof de velen, die in de loop der jaren naar het buitenland waren uitgeweken en daar wilden blijven.

Het gerechtshof stelde de klagers in het gelijk en verklaarde dat het onderscheid maken tussen de in het binnenland en de in het buitenland woonachtigen in strijd is met de grondwet en met de mensenrechten en basisvrijheden in het algemeen. Derhalve werd de bepaling over het permanente domicilie ongeldig verklaard en uitgesproken dat benadeelden alsnog hun aanspraken kunnen indienen.

Het Prager Wochenblatt, dat hierover bericht, schrijft dat de uitspraak van het gerechtshof wel ingaat tegen wat een groot deel van de bevolking in 1991 redelijk vond, een mening die ook 3 jaar later niet veel veranderd is. Het blad citeert uitspraken van doorsnee burgers als: "Die hebben in het westen geleefd als God in Frankrijk, terwijl wij hier onder de dictatuur van het proletariaat moesten zuchten en nu moeten ze ook zo nodig nog wat terug hebben".

In het artikel wijt de redactie zulke uitspraken aan "een door lange jaren bruine, roze en rode dictatuur gekweekt rechtsgevoel, dat feitelijk alleen maar afgunst is" en vermoedt dat de minstens vijf grote onteigeningsgolven sinds 1938 om die reden door zeer velen goedgekeurd en ondersteund zijn. Het Prager Wochenblatt zegt het vreemd te vinden dat ook door Tsjechische regeringskringen in het openbaar kritiek op de gerechtelijke uitspraak wordt geuit, met name op de bepaling dat er een termijn moet komen waarbinnen claims kunnen worden ingediend.

Meer tevreden is het blad over de uitspraak van president Havel, die gezegd heeft dat de beslissing door hem gerespecteerd wordt en iedereen hetzelfde zou moeten doen, ook als die hem of haar persoonlijk niet zou bevallen. Hoe een en ander nu verder aangepakt gaat worden wordt niet vermeld.

Nog een paar knipseltjes tot slot:

- Volgens een bericht in de Haagsche Courant van 26 september jl. bestaat er sinds kort een officiële vriendschapsband tussen het Bisdóm Rotterdam en het Aartsbisdóm Olomouc in oostelijk Tsjechië en worden er intensieve contacten nagestreefd. Net even te laat arriveerde nog wat nader nieuws over de aangeknoopte vriendschapsband. Dat houden we te goed voor volgende maand.

- Het programma "Een avond met Mozart" wordt al enkele jaren een paar keer per week in de Villa-Bertramka in Praag gegeven en is vooral bij toeristen enorm populair. Het is een soort korte musical, waarin de enigszins turbulente gebeurtenissen in de villa op 3 november 1787 worden weergegeven, in de periode dus waarin de familie Mozart hier verblijf hield.

BERTRAM VILLA

- De "musical" werd in juli voor de 555e keer uitgevoerd in aanwezigheid van president Havel en verder alles wat in Praag op artistiek gebied naam heeft. Na afloop mocht iedereen deelnemen aan een bruisend feestje, waarbij iedereen aankondigde er bij de 1000e opvoering weer graag bij te willen zijn.

- Volgens een mededeling van het Ministerie van defensie van de Tsjechische republiek zullen de militairen binnenkort nieuwe uniformen krijgen. Ook aan de rangen en de rangaanduidingen op de uniformen gaat men sleutelen. Daarbij ligt het in de bedoeling terug te keren naar het systeem wat toegepast werd in de jaren 1918-1938.

- Ruzie maken kun je over bijna alles, dus waarom niet over een olifant. Dat deden ze dus, de dierentuinen van Rotterdam (Blijdorp) en

Ustí nad Labem in Tsjechië. En omdat ze er niet uitkwamen moet het gerechtshof in Den Haag zich over de zaak buigen.

De olifant in kwestie werd door de Tsjechische dierentuin in 1988 uit Vietnam gehaald in ruil voor, zoals de krant schrijft, een paar Lada's. Het transport liep via Rotterdam en daar nam de Algemene Inspectiedienst (AID) het dier in beslag, evenals een uit Maleisië aangevoerde beer, eveneens met bestemming Ustí nad Labem. Reden: de dieren waren onderweg zwaar verwaarloosd.

Olifant Douanita ging naar Blijdorp en de beer naar de Beekse Bergen. Er volgde een jarenlange briefwisseling tussen de directies van de dierentuinen, maar de Tsjechen kregen de door hen aangeschafte dieren niet los. Uiteindelijk moest het gerechtshof oordelen. Dat deed het ook. Douanita en de naamloze (?) beer mogen niet in Nederland blijven, omdat de verwaarlozing aan boord op geen enkele manier aan de Tsjechische dierentuin te wijten is geweest. De dieren zijn dus met zes jaar vertraging toch nog in Ustí nad Labem gekomen. Gelukkig maar dat olifanten en beren behoorlijk oud kunnen worden.

Jan van Gastel.

====*==*

HERFTS- EN WINTERVAKANTIES IN TSJECHIË:

- CULTUUR IN PRAAG: appartementen v.a. f. 25,- p.p.p.d. met culturele en/of restaurantreserveringen, excursie-aanbod etc.
- WINTERSPORT IN REUZENGEBERGTE, ADELAARSGEBERGTE EN SUMAVA: nieuw aanbod van vakantiewoningen en pensions met verhuur van ski's, schaatsen, sleden etc.
- WANDELEN, FIETSEN EN SOMS OOK LANGLAUFEN IN MIDDEN- EN ZUID BOHEMEN: nieuw aanbod van vakantiewoningen en landelijke hotelletjes met verhuur van fietsen, schaatsen, sleden etc.

Voor inlichtingen en aanvraag folder en beschrijvingen:

M. van Urk
telefoon 020-623 1662
telefax 020-624 2036

Het maandelijks uitgeven van de Ledenbrief kost de VNTS een flinke duit. Door advertenties kunnen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee een gericht publiek in een oplaat van + 750 exemplaren. Onderstaand onze tarieven:

1/16 pag.	f 16,50;	5 nrs.	f 80,=;	10 nrs.	f 155,=
1/8 "	f 22,--;	" "	f 105,=;	" "	f 205,=
1/4 "	f 33,--;	" "	f 160,=;	" "	f 315,=
1/2 "	f 55,--;	" "	f 265,=;	" "	f 510,=
hele pag.	f 93,50;	" "	f 450,=;	" "	f 850,=

Voor nadere inlichtingen: Secr. V.N.T.S., Nieuwendamlaan 274, 2547 JR DEN HAAG. Tel. 070-3258679.

Van en over Tsjechië en Slowakije.

Tsjechië en Slowakije - gaat het beter met de Economie?

Vrijheid, rechtsstaat, democratie; allemaal mooie en verheven begrippen, maar als het de bevolking slecht gaat, komt er niet al te veel van terecht. Dit wordt na Brecht ("Erst das Fressen, dann die Moral") nog eens mooi aangetoond in de vroegere Sovjet Unie. Het is dus belangrijk de economische ontwikkeling te volgen; de kans dat de fluwelen revolutie inderdaad zijn hoge idealen zal vervullen is des te groter naarmate de bevolking sneller op een voor haar aanvaardbaar welstandsniveau komt. Het is dus ook een welbegrepen soort van eigenbelang dat de Europese Unie, de VS en andere rijkere landen, Midden- en Oost-Europa economisch steunen. De EU (bv. het programma Phare) is de grootste geldschieter voor Midden-Europa; jaarlijks worden meer dan 2 miljard gulden aan verschillende projecten besteed. Deze projecten worden door de ontvangende landen zelf voor gesteld.

Toch moet verreweg het grootste offer en de grootste inspanning worden geleverd door de bevolking zelf. Buitenlandse steun bedraagt slechts ca 1% van wat er nodig is. Wij, in het Westen, moeten dus bescheiden zijn.

Regelmatig wordt de economische toestand van de landen in Midden-Europa in kaart gebracht. Het nu volgende overzicht voor Tsjechië en Slowakije is mede gebaseerd op gegevens uit de "Economic Reform Monitor" van Juli/Augustus.

De Tsjechische Republiek.

Tsjechië heeft economisch gezien de beste papieren. De buitenlandse schuld was niet al te groot toen het communistisch regime werd weggeblazen, er was een grote groep mensen die al vooruit hadden gedacht over wat er ná de veranderingen zou moeten gebeuren en er was een stabiel, democratisch en door de bevolking gedragen nieuw regime. Ook nu nog is de economische groep in de regering bijzonder sterk.

De begroting is in evenwicht (dat kunnen niet veel landen elders in de wereld zeggen!), er is geen werkloosheid en de inflatie is minder dan een percent per maand. Het tekort aan arbeidskrachten is een belangrijke oorzaak van deze inflatie omdat de lonen sneller stijgen dan de regering lief is.

Na vier jaren van teruggang, die overigens geringer was dan in Hongarije of Polen, zal waarschijnlijk de productie in 1994 zelfs stijgen. Voor 1990 was er geen sprake van privé eigendom; nu is de geprivatiseerde industrie al verantwoordelijk voor 60% van de totale productie.

De economie heeft in 1993 zeer te lijden gehad van de scheiding met Slowakije. Voordien was er veel handel tussen beide delen van de Federatie; die handel nam sterk af in 1993. De zeer gestegen uitvoer naar het Westen kon dit verlies niet onmiddellijk compenseren. Nu zit de economie definitief in de lift; de verwachtingen zijn dat het Bruto Nationaal Product (de som van alle productie en diensten - Toerisme!-) dit jaar voor het eerst zal stijgen en wel met 3,5%.

In tegenstelling tot alle andere landen in een vergelijkbare situatie, heeft de Tsjechische Republiek geen werkloosheid. Na een aanvallende teruggang in de lonen, kwam er in 1993 een stijging en de regering kon niets anders doen dan de belasting op het inkomen verhogen. Voorkomen moet worden dat de lonen zo snel stijgen dat het land zich zelf uit de markt prijst. Over enige tijd echter zal wel blijken dat de wal het schip heeft gekeerd, als de ontwikkelingen te snel gaan. De arbeidsproductiviteit is in het land nog lang niet zo hoog als in het Westen; met andere woorden er zijn meer arbeiders nodig in Tsjechië om een bepaald product te maken, dan er nodig zijn bij de concurrentie in het Westen.

TSJECHIE en SLOWAKIJE

LANGLAUFEN

Groepsreizen onder leiding van
Tsjechische en Slowaakse gidsen
EN

individuele arrangementen en
reizen op maat.

TOPO-Aktief

tel. 080 - 606 427

Postbus 1133, 6501 BC Nijmegen
2de Walstraat 73, Nijmegen

Als de lonen in Tsjechie nu die in het Westen benaderen wordt de prijs van de producten te hoog, de producten worden niet meer verkocht en er ontstaat alsnog werkloosheid, waardoor de lonen omlaag kunnen gaan. Premier Klaus heeft om die reden herhaaldelijk gezegd bang te zijn voor een te sterke loonstijging.

De investeringen vanuit het buitenland waren lager in 1993 (US\$ 517 miljoen) dan in 1992 (US\$ 980 miljoen) maar in het laatste kwartaal stegen ze al weer. Ook door andere investeringen en hulp is het zo dat de Staat internationaal gezien tegen een (financieel) stootje kan. Reeds in maart werden daarom de regels voor exporteurs voor wat betreft kapitaal transacties grotendeels afgeschaft. De privatisering van staatseigendom verloopt goed. De tweede privatiseringsronde betreft 770 firma's voor een totale waarde van 145 biljoen kronen. De economie kan nu worden beschreven als een volwaardige markteconomie; alle marktinstrumenten zijn aanwezig. Nog steeds is er veel te doen; er moet worden gewerkt aan soepeler kapitaalvoorziening en de oude milieuproblemen van de communistische industrie vormen een last voor verdere investeringen. Maar er is ook heel veel bereikt; het land doet economisch niet meer onder voor sommige lid-staten van de Europese Gemeenschap.

Slowakije.

Voor Slowakije is de situatie wat minder rooskleurig. Tegelijkertijd moesten de Slowaken net als de Tsjechen hun economie opbouwen en daarenboven nog een hele staatsstructuur met Ministeries, etc. scheppen. De opsplitsing van de Federatie heeft Slowakije meer geraakt dan de Tsjechische Republiek. De politieke instabiliteit en het gebrek aan eensgezindheid voor wat betreft de te volgen weg waren nog extra obstakels voor het jonge land. Ook de transfers vanuit het Tsjechisch deel (in 1992 begroot op ongeveer 7% van het Slowaaks bruto nationaal product) hielden op.

In Slowakije ging de economie in 1993 nog steeds bergafwaarts. Tekorten groeiden nog voort. Maar de inflatie daalde tot 2% per maand, hoewel de invoering van de BTW en de devaluatie van de Slowaakse Kroon met 10% dat niet gemakkelijk maakten. Het werkloosheidscijfer steeg tot 14%. De begrotings-tekorten werden zó hoog dat de regering ernstige moeilijkheden had de financiering rond te krijgen. Dit werd bijzonder duidelijk in het laatste kwartaal van 1993. Vanaf 1993 zijn het internationaal Monetair Fonds en de Wereld Bank bijgesprongen om te helpen de gaten te dichten.

Gelukkig is de economie sinds maart 1994 in volle opgang. Het handelstekort neemt af en kan zelfs omslaan in een overschot, wat natuurlijk de deviezen weer terug in het laadje brengt. De opgang is voor een deel ook het gevolg van de devaluatie van vorig jaar. Het ziet er naar uit dat de neergang is gestopt; de ombuiging kan nu beginnen. De werkloosheid neemt niet meer toe.

Een groot deel van de marktinstrumenten werden geschapen in de periode van de Federatie; prijzen en handel werden geliberaliseerd, belastingen en sociale zekerheid werden aan het markt-model aangepast, er is een begin gemaakt met de privatisering en de wetgeving staat op poten. In 1993 is er weinig gedaan om de verdere ontwikkelingen te bevorderen, meestal wegens geldgebrek.

Het programma van de regering die sinds april fungeert geeft internationaal vertrouwen. Dit programma grijpt veel verder vooruit dan de parlementsverkiezingen van september a.s. Er zijn voorzorgen genomen dat de in gang gezette ontwikkelingen niet meer kunnen worden teruggedraaid. Het ziet er dus naar uit dat Slowakije na een zeer moeilijke tijd begint te ontdekken dat er ook een lift omhoog is. Allen die met de Slowaken hebben meegeleefd in deze moeilijke periode wensen oprecht dat het verder in de goede richting zal gaan. Het is niet eenvoudig een nieuw land te scheppen en tegelijk ook nog de vastgelopen economie vlot te trekken. In vergelijking met landen die alleen maar hun economie moesten verbeteren, doet Slowakije het niet slecht in het laatste half jaar, wat dus een grote prestatie is van de huidige regering.

Samenvattend.

Beide landen hebben hun eigen moeilijkheden naast die, die ze ook samen hebben. Tsjechie schijnt het dal te verlaten; de Slowaken gaan niet verder bergafwaarts en hebben misschien ook al de weg omhoog te pakken. Veel moet er nog gebeuren maar het schijnt mogelijk te zijn.

Zullen we het nog beleven dat nog in deze eeuw beide landen tot de Europese Gemeenschap (of beter: Europese Unie) toe treden?

B. Griepink

Enige informatie uit Slowakije

Op de conferentie van landen van de G-24, welke begin september in Bratislava werd gehouden, werd er geconstateerd dat de recessie van de productie in wezen tot stilstand is gekomen en dat de Slowaakse economie tekenen van groei vertoont. In 1994 wordt er een groei van het BBP van 4% verwacht.

De brede coalitieregering van Dr. Moravčík, welke in maart zitting nam, heeft bijgedragen tot ontspanning van de politieke scene en heeft bovenal aanleiding gegeven tot versnelling van de economische hervormingen, met name van de privatisering. In de tweede golf, de zogenaamde grote privatisering, worden ongeveer 500 bedrijven met een totale waarde van 7 miljard US\$ te koop aangeboden.

Het sleutelprobleem van de Slowaakse economie is de industriële restructuralisatie, aangezien de zware industrie (met haar verouderde technologie en zonder eigen grondstoffen) tot nu toe de erfenis van het communisme is. Alleen met behulp van buitenlandse investeerders is dit probleem op te lossen. Slowakije volgt een politiek van:

- economische hervormingen
- vrije markteconomie
- het principe van de begrotingsbalans
- binnenlandse flexibiliteit van valuta
- geen subventies van de overheid

Het grote aandeel van de zware industrie vraagt langzamere economische hervormingen, anders zou de snelle groei van de werkloosheid kunnen leiden tot ernstige sociale onrust. De werkloosheid is momenteel ongeveer 14%.

Het is Slowakije de afgelopen 3 jaar gelukt om de handel met het buitenland van richting te veranderen. Door het uiteenvallen van de economieën van het voormalige Oostblok, verloor het 40% van haar markten. Maar nu gaat 50% van de export naar westerse landen. Tegenwoordig produceert de privésector al 43% van het bruto nationale inkomen.

In 1993 hebben 80.000 Nederlandse toeristen Slowakije bezocht (cijfers van het Nederlandse Ministerie van Verkeer en Waterstaat) en dit jaar is dat misschien wel twee keer zoveel. Na de toeristen komen de investeerders, zo zegt men. We hopen dat dat ook voor Slowakije zal gelden.

dr.Š. Pauliny
Ambassadeur van de Slowaakse Republiek

1944/1945 - 1994/1995 (I)

Op 12 september jl. was het 50 jaar geleden, dat voor het eerste stukje van Nederland een eind kwam aan de Duitse bezetting. Het Zuid-Limburgse plaatsje Noorbeek was de gelukkige. Binnen een week volgde de rest van Zuid-Limburg en delen van Noord-Brabant en Gelderland, als resultaat van de voor het overige weinig geslaagde operatie Market Garden. In de rest van Zuid Nederland duurde de strijd nog geruime tijd en voor boven de grote rivieren bleef de bevrijding uit tot de lente van 1945.

De eerste herdenkingen hebben inmiddels plaatsgehad en er zullen er nog heel wat volgen. Met als absoluut hoogtepunt begin mei 1995 de viering van de algehele bevrijding van Nederland en het einde van de tweede wereldoorlog in Europa, 50 jaar geleden.

Het lijkt me niet onlogisch de komende maanden in de Ledenbrief af en toe aandacht te besteden aan de bevrijding van het in maart 1939 door Duits toedoen tijdelijk van de landkaart verdwenen Tsjecho-slowakije. Deze bevrijding valt immers in tijd ongeveer samen met die van Nederland.

De historische rol van Noorbeek voor ons land viel wat Tsjecho-slowakije betreft te beurt aan een plaats in Slowakije met de naam Kalinov, een dorp dat alleen te vinden is op gedetailleerde wegenkaarten. Op 21 september 1944 werd de bevrijding van Kalinov een feit als gevolg van een aanvalsactie vanuit Polen van een Russisch garderegiment, waarbij een dag eerder de eerste vierkante kilometers Tsjecho-slowaaks grondgebied op de Duitse troepen veroverd waren. De aanvalsactie vond plaats in het kader

werden door Duitse elite-troepen, die direct na het uitbreken van de Slowaakse opstand op 29 augustus 1944 de verdediging van de formeel onafhankelijke Slowaakse staat van Jozef Tiso ter hand hadden genomen.

Over die Slowaakse opstand was in de vorige Ledenbrief al iets te lezen. Het was een actie met zowel militaire als politieke motieven, waarvan de laatste hier verder buiten beschouwing wordt gelaten. Militair werd de opstand aanvankelijk een groot succes. Het lukte de verzetstrijders met hulp van Tiso ontrouw geworden reguliere Slowaakse legereenheden zo'n 20.000 km² van het land onder controle te krijgen. De Duitsers, die in die tijd ook al geplaagd werden door het wegvallen van bondgenoten als Finland, Bulgarije en Roemenië reageerden onmiddellijk en stuurden een groot leger Slowakije in om a) de opstand neer te slaan en b) het Karpatenfront voor ineenstorting te behoeden en zo te voorkomen dat het Rode Leger de opstandelingen te hulp kon komen. Het eerste doel werd bereikt, mede omdat de strijdkrachten van de Sovjet Unie hun aanvalskracht verloren zagen gaan in de uitputtingsslag die het doorbreken de Karpatenlinie werd.

Eind oktober waren vrijwel alle grotere plaatsen op het Slowaakse verzetsleger heroverd en had dit zich onder grote verliezen moeten terugtrekken in de bergen en de bossen. Reden voor het Duitse opperbevel om in het weermachtbericht van 27 oktober de registers eens flink open te trekken en wel als volgt:

"De opstand in midden-Slowakije, door de bolsjewieken uitgelokt en door bandieten van verschillende landen, die uit de lucht werden neergelaten, gaande gehouden, is bezig ineen te storten. Onze gevechtstroepen drongen het centrum van het gebied van den opstand in de streek Altsohl-Neusohl binnen en veroverden de beide steden. Tweeduizend ontvoerde Duitsers werden bevrijd, voordat het door de bandieten reeds gegeven bevel hen dood te schieten, kon worden uitgevoerd".

Een paar dagen later, op 31 oktober, luidde de passage over het Slowaakse gebeuren al even opgewekt:

"In de Oostelijk Beskiden leed de vijand bij vergeefsche aanvallen opnieuw zware verliezen. Volgens voorlopige tellingen werden sinds den 26sten October in de gevechten tegen het Slowaakse bendencentrum Altsohl-Neusohl meer dan 10.000 gevangenen gemaakt en meer dan 100 stukken geschut van allerlei kaliber alsmede 600 vrachtautos en 1 pantserwagen buitgemaakt. Bovendien vielen onvoorzienbare hoeveelheden wapens en oorlogstuig in onze handen. De zuivering van het gebied van de resterende troepen der onder bolsjewistische leiding staande opstandelingen duurt voort".

Bron van het vorenstaande is het Dagblad van Rotterdam, nummers van 28 oktober resp. 1 november 1944. En waarbij aangetekend, dat met Altsohl Zvolen en met Neusohl Banská Bystrica werd bedoeld.

Hoe stond het intussen met het Karpatenfront? Aanvankelijk werd het doel van de Duitsers, behoud van de linies, bereikt. De aan dit front staande Slowaakse divisies, van wie terecht weinig sympathie voor de zaak van het Derde Rijk werd verwacht, werden ontwapend en afgevoerd, waarna Duitse eenheden hun plaats innamen. Die kwamen al snel onder zware druk te staan van het Rode Leger, dat probeerde te profiteren van de onrust in het Slowaakse achterland en een verbinding tot stand te brengen met het verzetsleger. Daarbij concentreerde de strijd zich al snel op de Dukla-pas, waar het 38e Sovjetleger onder generaal Moskalenko, versterkt met het in de Sovjet Unie opgeleide Tsjechoslowaakse legerkorps onder direct commando van brigadegeneraal Ludwik Svoboda (de latere president) als aanvalster te maken had met bijna 100.000 goed bewapende Duitsers. Met een enorme krachtsinspanning lukte het op 6 oktober 1944 de Dukla-pas geheel te veroveren en opnieuw een stukje Tsjechoslowakije aan de bezetters te ontworstelen. Veel verder kwam het 38e leger daarna voorlopig niet. De uitgeputte troepen moesten eerst op adem komen en aangevuld worden. Aan een verder offensief richting midden-Slowakije, richting het verzetsleger daar, viel niet te denken. Verdere spectaculaire terreinwinst zou nog even

op zich laten wachten, ook al omdat het Slowaakse front, zeker na het ineenstorten van de opstand, voor het Rode Leger een secundair oorlogstoneel was. Meer prioriteit had de voorbereiding van de doorstoot naar Silezië, Oost Pruisen en zo verder naar Berlijn en meer naar het zuiden de aanval via de Hongaarse laagvlakte in de richting van Wenen. Het overgrote deel van Tsjechoslowakije zou nog maandenlang onder de bezetting van Hitler-Duitsland moeten zuchten.

Met deze postzegels herdacht de Tsjechoslowaakse post in 1969 de Slowaakse opstand en de slag om de Dukla-pas, toen 25 jaar geleden

Jan van Gastel

Tsjechische portretten (X)

St. Jan Nepomuk, de rivierheilige

In de Praagse St. Vitusdom is een aparte kapel gewijd aan St. Jan (Johannes) Nepomuk. Hier bevinden zich de relikwieën van de heilige in een kist, die door twee engelen wordt gedragen. Op het deksel van de sarcofaag ziet men Nepomuk in een knielende houding. Dit kunstwerk werd in de achttiende eeuw door de zilversmid Josef Würth uit 3700 pond zilver vervaardigd. Later voegde men nog een baldakijn boven de sarcofaag toe, gedragen door vier engelen, eveneens van zilver. Het was een geschenk van de Oostenrijkse keizerin Maria Theresia.

Heel bekend is het beeld van Nepomuk op de Praagse Karelsbrug, daterend uit 1693 en gemaakt door J. Brokoff. De gebaarde heilige met bonnet houdt een crucifix in zijn armen en een palmtak, teken van zijn martelaarschap. Ook elders in Tsjechië zijn beelden en afbeeldingen van deze nationale heilige, die beschouwd wordt als beschermer van bruggen en rivierovergangen, te vinden.

Nepomuk op een brug in Swalmen (L). De enige in Nederland. Swalmen heeft een stedenband met Nepomuk in Tsjechië, de geboorteplaats van de heilige.

Over het levensverhaal van Nepomuk, waarin legenden en historie zijn verweven, wordt het volgende verteld: Hij werd rond 1350 in Zuid Bohemen in Pomuk (nu Nepomuk) geboren uit een patriciërs-geslacht en stierf in 1393 in Praag. Nepomuk (Nepomucenus) was enige tijd verbonden aan de bisschoppelijke kanselarij en werd in 1380 pastoor in de Praagse St. Galluskerk. In 1387 behaalde hij in Padua de doctorstitel in het kerkelijk recht en twee jaar later benoemde men hem tot vicaris-generaal van de aartsbisschop in Praag en kanunnik van de St. Vitusdom. In 1393 zette de Boheemse koning Vaclav IV hem gevangen. Bronnen uit die tijd geven geen opheldering over de aanleiding hiervan en eerst 40 jaar na Nepomuk's dood wordt een verklaring gegeven in de keizerskroniek van Th. Ebendorfer, waarbij het moeilijk is feit en fictie te onderscheiden. Het verhaal gaat dat koning Vaclav IV (zoon van de beroemde keizer Karel IV) graag wilde weten wat zijn gemalin Johanna aan haar biechtvader Nepomuk had toevertrouwd. De priester weigerde echter het biechtgeheim te schenden. Hij hield dit vol ondanks bedreigingen en martelingen. De koningin wist Vaclav over te halen Nepomuk in vrijheid te stellen. Zodra deze echter aan het hof verscheen, herhaalde de koning zijn vraag. Opnieuw weigerde Nepomuk te antwoorden. De koning ontstak hierop in woede en liet de priester, aan handen en voeten gebonden, in de Moldau werpen. Tot ontsteltenis van Vaclav verschenen op de plaats waar Nepomuk was verdronken, vijf sterren, die een kruis boven het water vormden, dat aangaf waar de martelaar was verdronken. De verschrikte koning vluchtte naar zijn buitenverblijf Karlstejn. Koningin Johanna wist het ontzielde lichaam van haar biechtvader te vinden en zorgde

voor een indrukwekkende begrafenis. Eerst in 1729 werd Nepomuk heilig verklaard (feestdag 16 mei). Bovendien is hij naast Václav I Bohemen's landspatroon en patroon van biechtvaders en schippers.

Beeld op de Karelsbrug.

In zijn boeiend boek "Magisches Prag" (1973; inmiddels in het Nederlands vertaald) merkt A.M. Ripellino over het standbeeld van Nepomuk op de Karelsbrug op: "Het standbeeld naar een ontwerp van de Weense kunstenaar Matthias Rauchmüller was als 't ware de voorbode van die standbeelden galerij, die in latere tijd hier zou ontstaan en bleef het enige bronzen beeld op de brug. Tegelijk was deze sculptuur het archetype, het oerbeeld van de talloze beelden, die de vrome barok voor de heilige kanunnik aan kruiswegen, bruggen en dorpspleintjes van Bohemen en Moravie in de schaduw van lindebomen oprichtte. Nadat de stedelingen op de brug

een beeld van Nepomuk hadden laten oprichten, wilden in het begin van de achttiende eeuw ook de hogere standen, de adel, de faculteiten en de kloosters niet achterblijven en eveneens hun schutspatronen op de Karelsbrug zien". Op de sokkel van het beeld van Nepomuk op de Karelsbrug is in reliëf een voorstelling van de koning weergegeven evenals de noodlottige scene: Nepomuk hangt ondersteboven boven het water.

De laatste Luxemburgers.

Wat er van deze legende ook waar moge zijn, in ieder geval geven de historici geen gunstig beeld van koning Václav IV. Hij was niet opgewassen tegen zijn zware taak, kreeg moeilijkheden met de hoge adel en zijn familie en kwam in aanvaring met de aartsbisschop van Praag. De legende van Nepomuk is misschien ook ontstaan uit de problemen, die de strijd tussen koning en kerk met zich meebracht. Onder Václav's regering valt ook het optreden van de reformator Hus, die grote onrust in het land bracht, vooral na de dood van Hus op de brandstapel (1415).

Václav IV mistte de wijsheid van zijn vader, de beroemde keizer Karel IV. Vanwege openbare dronkenschap tijdens zijn staatsbezoek aan de Franse koning in Reims in 1398, werd hij in 1400 door de keurvorsten als keizer afgezet. In 1411 verloor hij Brandenburg aan de Hohenzollerns, die hier tot 1918 zouden blijven regeren. Vanwege zijn luiheid wordt hij in Duitse historische werken wel "Wenzel der Faule" genoemd. Over hem verschijnen de eerste politieke karikaturen uit de geschiedenis!

Václav's broer Sigismund, koning van Polen en inmiddels keizer geworden, berucht om zijn rol in de affaire-Hus, koesterde slechts minachting voor zijn broer, die in zijn ogen een mislukkeling was. Met Sigismund, die zijn broer Václav IV opvolgde, kwam een einde aan de dynastie van het Luxemburgse huis.

Verering van Nepomuk.

Voor na de Dertigjarige oorlog en tijdens de Contrareformatie werd de verering van Nepomuk sterk gestimuleerd. Historici vermoeden, dat hier opzet in het spel was om de Tsjechen de zo vereerde hervormer Jan Hus te doen vergeten. Ook de bekende Tsjechische historicus J.V. Polisensky gaat blijkens zijn "History of Czechoslovakia in outline" (1991) van deze opvatting uit. Vooral de jezuïeten hebben bijgedragen tot de verering van Nepomuk. Polisensky wijst echter nog op een ander merkwaardig feit: Nepomuk werd óók bij de hussietische rebellen populair. Zij beschouwden hem als hun schutspatroon, want evenals Nepomuk werd hun het zwijgen opgelegd in hun vaderland, dat door vreemden, de katholieke Habsburgers, werd geregeerd.

Indien het de opzet van de jezuïeten was geweest de grote hervormer Hus te doen vergeten, dan zijn zij hierin niet geslaagd. Hus bleef een nationale figuur in Bohemen, toch belangrijker dan de heilige van bruggen en van rivieren. De geschiedenis gaat haar eigen weg en laat zich niet manipuleren!

Peter Krug

Restaurant Bohemen

Het enige Tsjechische
restaurant in Nederland

Vlees- en visspecialiteiten

Appelhaven 26
1621 BC Hoorn (N.H.)
Tel. 02290-47692

ČESKÝ KRUMLOV

Nieuw pension/restaurant in Zuid Bohemen
2/4/6 persoons kamers en appartementen
met logies, ontbijt, douche en WC.

Tweepersoonskamers v.a. f. 50 per dag

Informatie en folder: 055-664 362

Na Praag de mooiste stad met 300 beschermde monuminten. Mooie omgeving. Goed en nog goedkoop, ook in het vakantieseizoen.

GENOOTSCHAP TSJECHISCHE EN SLOWAAKSE MUZIEK

Musica Judaica en andere evenementen

Wanneer de lezer tijdig geïnformeerd zou willen worden over muzikale evenementen in Tsjechië, Slowakije en in eigen land, in zoverre het Tsjechische en Slowaakse muziek betreft, zou er geen maandelijkse, maar een wekelijkse of dagelijkse ledenbrief bij hem/haar in de bus moeten vallen, of een soort "ledenfax" of zoiets.

Zo komt mijn bericht over het festival "Musica Judaica" te laat, maar voor iemand die omstreeks 20 oktober naar Praag gaat, is er toch nog gelegenheid, als de ledenbrief ca. 17 oktober aankomt, er notitie van te nemen en eventueel enkele belangwekkende concerten bij te wonen.

Het festival, waarover ik vorig jaar rapporteerde (zie LB nr.93) valt dit jaar van 19 okt. - 31 okt. Uiteraard wordt er veel aandacht besteed aan hen die het laatste oorlogsjaar omgebracht werden (zie ook mijn artikel in de vorige LB), maar daarnaast worden ook werken uitgevoerd van joodse componisten uit het verleden uit diverse landen, (muziek die uiteraard tijdens de bezetting niet gespeeld mocht worden) zoals Ignaz Moscheles, tijdgenoot van Schumann en Brahms (overigens geboren in Praag) en Arnold Schönberg (120 jaar geleden geboren), daarnaast bevat het programma werk van Israelische componisten, waarvan Oedoen Partos de bekendste is; ook zijn er speciale avonden met joodse religieuze muziek (Klesmer en Sefardische liederen).

Enkele hoogtepunten lijken me de uitvoering van de kinderopera Brundibar van Hans Krása op 23 oktober door het kinderkoor Dismán, dat dit werk ook op CD vastlegde, en de Europese première van het oratorium "Kaddisj voor Theresienstadt" van de mij onbekende Amerikaanse componist Ronald Senator, op 29 oktober.

Verschillende optredende musici zijn al bekend geworden door CD-opnamen van een deel der uit te voeren werken: ik noemde reeds het Dismán-kinderkoor met Brundibar, aangevuld met koren van František Domažlický - een componist die Theresienstadt overleefde (Channel Classics CCS 5193); het ensemble Aventure uit Freiburg (Duitsland) maakte opnamen van werken van Schulhoff en Stefan Wolpe (Deutsche Harmonic Mundi HM 1071/2), in Praag worden deze werken live uitgevoerd op 23 oktober in de Martinuzaal van het Lichtensteinpaleis, aangevuld met werken van Krása, Pavel Haas en Petr Pokorný, een componist, die tevens de organisator van het festival is. De bariton Petr Matuszek, werkzaam bij de opera van Ustí nad Labem, medewerker aan het slotconcert op 31 oktober in laatstgenoemde zaal, liet recentelijk een CD maken onder de titel "Musica Judaica" met liederen van Moscheles, Zemlinsky, Krása, Pokorný, Haas en Ullmann (merk "Alea", geen nummer, momenteel nog overal in Praag te koop, maar vermoedelijk alleen daar). Zeer bijzonder zijn de Lieder en Volkstoon, opus 18, van Pavel Haas, waarin duidelijk de invloed van zijn leraar Janáček blijkt. Ik verheug me erop het een en ander nog eens live te horen!

Een Nederlands evenement waarop ik nog wil wijzen, wat wel enigszins thematisch verband houdt met het vorengenoemde, is een concert in het Centrum Vredenburg in Utrecht op 12 november a.s., 20.15 uur, te geven door de "Ebory Band" o.l.v. Werner Herbers, met als titel "Praag-Muziekstad-Asielstad"; uitgevoerd worden o.a. nonetten van Ponc en Hába. Dus is het een goed idee van mij geweest om de dirigent Herbers met de musicoloog Jaromir Paclt in contact te brengen, die veel manuscripten van Ponc, Schulhoff en andere componisten uit de twintiger en dertiger jaren bezit, een tijd dat Praag niet alleen een centrum voor moderne kunst was, maar bovendien, speciaal na 1933, een toevluchtsoord voor diegenen, die zich in hun eigen land niet vrij konden uiten.

Hans Wallin.

ADOLF SCHREIBER ¹

(een bijdrage aan het gelijknamige boek van Max Brod)

Wij verlangen naar een preciese compositieleer!

Vraagt u zich eens af: wat be-
weegt onze kiezende hand bij het
bloemen plukken? Wat bepaalt de
aanblik van de bloesem op z'n
slanke stengel? Wat doet het bre-
de blad van de waterlelie op de
waterspiegel drijven en wat be-
paalt de vlucht van de zwaluw?
Hoe wordt het ons mogelijk ge-
maakt om al die verschijnselen in
één beeld samen te vatten? (Ik
zie toch niet alleen maar een
bloem of een bloesem, een blad op
de waterspiegel, een zwaluw in
zijn vlucht!). Wie of wat leidt
de magneetnaald van het waarnemen
in mijn geest dat mij een betere
en nieuwe wereld doet bouwen?

Wie of wat zet lang vergeten ge-
zichten weer in het licht, wie of
wat maakt overwoekerde paden schoon?

Vraagt u zich eens af: waarom komt een gigantisch standbeeld pas in een
machtig grote ruimte tot zijn recht? Waarom verslindt de loop van de tijd
alle kleinigheden? Die vragen worden beantwoord door de wetten van het
denken.

Hoe gemakkelijk laten deze zich op het gebied van de muziek transponeren.
Het genie van de componist is er niet zo op gesteld zich die wet van zijn
denken bewust te worden. Beethoven en Mozart, Smetana en Dvořák konden
zonder die wetenschap. De ontwikkeling van de toonkunst heeft er niet onder
geleden. Maar hoelang trad Beethoven in de sporen van Haydn en Mozart? En
zijn er ook nu niet genoeg na-apers van Mahler, Strauss, Schönberg en
Debussy? Allen lopen hen toch achterna? Waarom is ons het vuurvliegje niet
liever, dat in een augustusnacht met rijke dennen- en wilde tijmlucht zijn
eigen licht verspreidt?

En wanneer ligt het arbeidsveld zo duidelijk voor mij dat ik daarop direct
mijzelf vind. Dat mijn werk alleen bij mij hoort, niet als alleen maar iets
wat zich van mij losmaakt, maar vanaf het begin tot het eind bij mij hoort.
We komen steeds dichter bij de preciese compositieleer.

En het geval Adolf Schreiber?

Het werk van vreemden zag hij goed, zijn eigen werk zag hij over het hoofd.
Hij voelde het borrelen en koken van de hartstocht in het werk van anderen,
maar lette er niet op hoe het in zijn eigen werk schuimde. Hij dacht
slechts nietig onkruid te schrijven dat hem vernederde en hem alleen maar
verdriet bracht. In plaats van te genieten van de gloed van zijn werk
verteerde en vernietigde diezelfde gloed het gehele wezen van Schreiber.
Zijn geest kon niet tot rust komen.

Hij verdronk zich in het grijs van de ondergang, in de diepte van de
Wannsee bij Berlijn (op 1 september 1920). Een tragisch voorval!

Adolf Schreiber was een zachtmoedig mens en een echte musicus; een Johanneslicht dat zo wonderlijk even vertrouwenwekkend als bedriegelijk schijnt. Hij zelf zag het niet en was zo boos op zijn vermeende zwakheden dat het hem tot de dood voerde. (Schreiber liet bijna tweehonderd liederen na, twee grote koorwerken met orkest, een cyclus voor zang, piano en obligaat altviool, een Sonate voor piano en viool enz.)

Wie draagt schuld? Adolf Schreiber was toch een leerling van dr. Antonín Dvořák - er was toen helemaal nog geen preciese wetenschap van het componeren.

Schreiber is niet het enige tragische geval. Velen eindigden in de goot, velen werden waanzinnig, anderen verloren zich in het onbekende of in donkere spelonken.

Ik zag de bittere onmacht bij Dvořák na zijn "Armida" en Fibich² laatste scheppende arbeid is bekend.

Bij ons moeten de componisten pijn en kwelling doorstaan.

Tot ons geluk zijn wij de exacte wetenschap van het componeren op het spoor.

Leos Janáček (vertaling Wim Brandse)

1. Adolf Schreiber (1883-1920), een in Praag geboren Duitse dirigent en componist, leerling van Antonín Dvořák. Tegen het eind van zijn leven was Schreiber in Berlijn werkzaam, waar hij zelfmoord pleegde. Hij componeerde o.a. de scene-muziek voor twee stukken van Max Brod en deze schreef een biografie van Schreiber: "Het noodlot van een musicus", Berlijn 1921.

2. Zdenek Fibich (1850-1900). Belangrijk Tsjechisch componist van de nieuwe romantische richting, schepper van het Tsjechische scenische melodrama. Zijn belangrijkste opera's zijn "Die Braut von Messina" (naar Schiller, 1883) en "Sarka" (naar Julius Zeyer, 1897). Hetzelfde onderwerp componeerde Janáček in 1887/1888.

CEDOK REIZEN B.V.

DE SPECIALIST VOOR TSJECHIË EN SLOWAKIJE

Voor reserveringen van hotels, appartementen, vakantiewoningen en interessante rondreizen per eigen auto!

Medio augustus van dit jaar verschijnt onze wintersportcatalogus!

Bel voor meer informatie: 020-622 0101/622 4888 of fax: 020-638 5441
Adres: Kleine Gartmanplantsoen 21, 1017 RP Amsterdam.

MUZIKALE NOTEN

Zondag 30 oktober a.s. Concert door Tsjechisch Kamerorkest in het Beauforthuis te Zeist-Austerlitz. Aanvang 20 uur. Zaal open 19.30 uur. Entree: f 15,=

Op uitnodiging van het Utrechts Kamerorkest "Trajectum" brengt het Tsjechisch Kamerorkest uit de streek van Dvořák een bezoek aan Nederland. Dit orkest zal een concert geven in het Beauforthuis te Austerlitz.

Op het programma staan werken van Purcell, Vivaldi, Pachelbel, Tuma en Mozart.

Het Tsjechisch Kamerorkest bestaat uit 25 musici, deels uitstekende amateurs, deels semiprofessionals. Een aantal leden is docent aan muziekscholen in Praag en omgeving.

Het orkest heeft in zijn 18 jaar bestaan meer dan 200 concerten gegeven. Het repertoire is vooral Barok en vroeg-klassieke muziek.

De dirigent, Václav Mazáček is beroepsmusicus en lid van het Tsjechisch Philharmonisch Orkest.

Het kamerorkest uide streek van Dvořák

Het kamerorkest uit de streek van Dvořák is in het voorjaar van 1976 opgericht. Leden van het orkest zijn kamermuziekkliefhebbers uit Kralupy nad Vltavou, Veltrusy, Slaný en Roztoky bij Praag. Sinds de oprichting staat het orkest onder leiding van Václav Mazáček, trad meer dan 200 keer op en speelde meer dan 100 muziekstukken van componisten uit de periode van de barok, het classicisme, de romantiek en ook van hedendaagse componisten.

Met het orkest treden ook vaak professionele solisten op uit het (Tsjechisch) Filharmonisch Orkest. Dat het orkest een uitstekend niveau heeft, is bewezen met het behalen van de 1e plaats op het "Amateur Orkesten Concours" in Praag in mei 1993. (voor meer informatie: 00-42.2.849783).

Het Beauforthuis, een concert/theaterzaal met een uitstekende akoestiek is als volgt te bereiken:

- * per auto, komend van de A-12 (de weg Den Haag-Arnhem) neemt u de afslag Driebergen/Zeist en houdt u de richting Zeist aan. Na ca 3 km slaat u in Zeist rechtsaf, richting Woudenberg/Pyramide (dit is eerst de laan van Beek en Rooy die overgaat in de Woudenbergse weg). Na ca 4 km op deze weg passeert u eerst het K.N.V.B.-centrum. Kort daarna rijdt u de afslag Austerlitz voorbij. Na 500 m. is dan rechts het Beauforthuis aan de weg gelegen. Er is goede parkeergelegenheid.
- * per bus kunt u vanaf het station Utrecht bus 55-81 nemen. Deze rijdt door Zeist over de Woudenbergse weg. Uitstappen bij de halte KNVB-centrum. Van daar 500 m. lopen naar het Beauforthuis.
- * u kunt ook de theatertaxi nemen. Deze rijdt in Zeist, Doorn, Driebergen, De Bilt, Woudenberg en Maarn. Taxi Lensen, tel. 03439-1515, bellen uiterlijk 2 uur voor de aanvang van het concert, f 12,50 uit en thuis (f 10,= bij 8 of meer personen).

Telefonische reserveringen via VVV-Zeist. Tel. 03404-19164.

Uit het blad van "Amatinka" nemen wij het volgende over:

Graag stellen wij de blaaskapel "Keramička" voor. Keramička werd in 1966 in de stad Bechyně, gelegen in het centrum van Bohemen, opgericht. Zij neemt haar muzikale inspiraties uit de oude tradities van de volksmuziek en treedt op in originele klederdracht. De volksmuziek is muzikaal bewerkt door een van de leden t.w. Viliam Beres.

Het orkest behoort tot de beste kapellen in Tsjechië en Slowakije en in hun eigen streek, Zuid-Bohemen, wordt het orkest al een topper genoemd. Zij treden dan ook regelmatig op voor de Tsjechische radio en T.V. en verzorgen optredens voor dansavonden en showprogramma's in Oostenrijk, Duitsland en Nederland.

In juli 1992 behaalde Keramička op een groot festival in Rastätte (Duitsland) een welverdiende tweede plaats. De klari-

nettist Jiří Vlasek werd als beste klarinettist van het hele festival uitgeroepen! De zangers zijn: Drahomira Vranková, Hana Zaveska, Josef Dusek, Jaroslav Sacha. Kapelmeester is Frantisek Tuma.

Hopelijk hebben wij uw interesse gewekt en gaat u luisteren in Huissen of Barchem.

Op vrijdag 21 oktober verzorgt Keramička een optreden in het Zalencentrum "De Laak", Huismanstraat 32a te Huissen. De avond begint om 20.30 uur. Keramička treedt op van 22.30 - 01.30 uur. Info bij P.J. Schrijver, tel. 085-250361 of bij het Zalencentrum, tel. 085-250655.

Zaterdag 22 oktober verzorgt Keramička een Tsjechische avond in Barchem en zondag 23 oktober een fröhschoppen in Hotel "De Groene Jager" te Barchem. Aanvang op zaterdag is 19.30 uur. Zaal open v.a. 18.30 uur. Zondagmorgen kunt u om 11.30 uur weer terecht in de zaal. Het optreden begint dan om 12.00 uur.

Voor kaarten kunt u bellen naar Hotel "De Groene Jager", tel. 05734-1201 of naar Mini Teerink-Wolsink, tel. 05730-51797 (na 19.00 uur).

~~*~*~*

Přespolanka

Zaterdagavond 29 oktober 1994
voor de 6e keer een uniek concert
en dansmuziek met prachtige
klederdrachten in de Menterne te
Muntendam

Aanvang: 20.00 uur

Entree : f 12,50
voorverkoop f 10,00
voor leden van Vrienden
van Přespolanka f 7,50

Informatie: W. Gruben
Kleine Venne 19
9649 GK Muntendam
tel: 05987-16271

Cok Oostveen verzamelt voor de V.N.T.S. allerlei informatie op het gebied van reizen, vervoer, vakantiewoningen e.d. Een en ander staat ter beschikking van V.N.T.S.-leden. Hebt u op dit gebied nuttige informatie voor de V.N.T.S., laat het Cok dan weten. Zijn adres is: Mesdagstraat 23-I, 1073 HJ Amsterdam. Tel. 020-6628546.

WAT HET OOG STREELT

Exposities

Bij Galerie Groll te Naarden is nog tot 23 december de tentoonstelling **Hedendaags Tsjechisch glas** te zien. De tentoonstelling laat werk zien van vooraanstaande Tsjechische glaskunstenaars. Het is alom bekend dat het voormalige Tsjechoslowakije kan bogen op een lange glastraditie. Was het in de vorige eeuw vooral de Boheemse glasindustrie die deze traditie bepaalde, nu is het zogenaamde studioglas toonaangevend. In een opvallende vormgeving en kleurgebruik waarbij formaten van ruim een meter en hoger niet worden geschuwd, weten de kunstenaars een hoog niveau te bereiken. Zij gaan de ingewikkelde technische problemen, die hiermee gepaard gaan, niet uit de weg. Niet alleen glasobjecten, maar ook glassieraden worden geëxposeerd.

Jan Fisar (1933 Horovice) studeerde aan de school van decoratieve kunsten en de academie van toegepaste kunsten, te Praag. In zijn glaskunst verloochent Fisar zijn beeldhouwersachtergrond niet. Zijn werk is vaak sculpturaal van vorm. Fisars objecten zijn gecompliceerde composities van geblazen glas. Fisar is één van de meest toonaangevende hedendaagse Tsjechische glaskunstenaars. Zijn werk is opgenomen in vele openbare en particuliere internationale collecties.

Jan Fisar. De spanning. 1992. 22 x 43 cm. optisch glas geslepen

Galerie Groll, Turfpoortstraat 36a-38 te Naarden-Vesting.
Geopend wo t/m vrij. 10 - 18 uur; za. 10 - 16. uur en op afspraak.
Tel. 02159-43701.

Foto expositie Geschiedenis Tsjechië

Van 28 oktober tot en met 17 november 1994 is in de Openbare Bibliotheek te Voorburg een foto-tentoonstelling te bezichtigen getiteld
"Landmarks in the history of the Czech State"

Deze expositie over de geschiedenis van Tsjechië bestaat uit zwart-wit foto's en kleurenfoto's.

De foto's zijn gemaakt door diverse bekende fotografen in opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

De tentoonstelling was reeds in vele landen te zien.

Bij de expositie behoort een Engelstalige catalogus.

Locatie: Openbare Bibliotheek Voorburg, Kon. Julianalaan 257
2273 JG Voorburg, tel. 070-3872626
Openingstijden: ma 11.00 - 17.00 uur
di en do 14.00 - 20.30 uur
wo en vr 10.00 - 17.00 uur
za 10.00 - 13.00 uur.

Marijke van den Wijngaard.

Van de boekenplank

Mijn bijdrage aan de rubriek 'Van de boekenplank' heeft deze maand een wat andere invulling dan gebruikelijk. Dat komt deels omdat de voor het najaar aangekondigde nieuwe Tsjechische boeken (eind september) nog niet verschenen zijn, deels omdat ik vanwege een bezoek aan Tsjechië onvoldoende tijd had om eerder gepubliceerde uitgaven die nog niet vermeld zijn in de Ledenbrief op te sporen en uit te werken.

Met genoegen maak ik echter van de gelegenheid gebruik om deze leemte op te vullen met een kort verslag van twee activiteiten waarbij ik persoonlijk nauw betrokken was. Activiteiten waarin boeken, literatuur en cultuur centraal staan; een relatie met de 'Boekenplank' is dus toch aanwezig.

Aanbieding brochure Culturele leven Hranice

Tijdens mijn verblijf in Tsjechië vond de aanbieding plaats van een door mij geschreven beschouwing over het culturele leven in Hranice aan burgemeester Vladimír Juračka van deze in Moravië gelegen stad. Op vrijdag 16 september vormde de gothische zaal van het gemeentehuis van Hranice tijdens een speciale manifestatie het decor voor deze overhandiging.

Ter verduidelijking van het waarom van een dergelijke brochure: als cultuurliefhebber, beleidsmedewerker cultuur van een gemeente en 'tsjechofiel' ben ik zeer geïnteresseerd in de veranderingen die zich in Tsjechië sinds de fluwelen revolutie voltrekken op het terrein van kunst en cultuur.

Een van de gevolgen van de vernieuwingen is bijvoorbeeld dat de lokale overheid een grotere rol speelt qua verantwoordelijkheid en financiering van de plaatselijke culturele voorzieningen en tegenwoordig niet langer louter uitvoerder is van het culturele staatsbeleid.

Als lid van de gemeentelijke werkgroep stedenband Voorburg-Hranice heb ik belangstelling voor de betekenis van dit alles voor het culturele leven in een kleine stad zoals Hranice. Om die redenen besloot ik de culturele situatie in deze stad nader te inventariseren, te beschrijven en te analyseren. Hoe was de culturele situatie voor 1989, hoe is deze enkele jaren later nu vrijheid, democratie, vrije-markteconomie, privatisering etc. hun intrede hebben gedaan.

In 'Hranice: het Tsjechische stadje waar het culturele leven niet stil bleef staan' wordt getracht na te gaan - wat de consequenties zijn van het sinds de val van het communistische bewind veranderende nationaal cultuurbeleid voor het culturele leven in een kleine Tsjechische stad en - hoe een lokale overheid haar nieuw verworven taken op het gebied van cultuur vorm geeft.

De verzamelde informatie in deze brochure is verkregen via interviews met gemeentefunctionarissen, diverse vertegenwoordigers van culturele organisaties, politici en inwoners van Hranice gedurende het voorjaar van 1993, aangevuld met schriftelijke gegevens in de loop van dat jaar. Tevens is gebruik gemaakt van literatuur.

Ter voorbereiding vonden gesprekken plaats met medewerkers van de Tsjechische Ambassade te Den Haag en het Ministerie van Cultuur te Praag.

De Brochure kent de volgende indeling: na de inleiding volgt een korte introductie van de stad Hranice waarna de culturele infrastructuur van Hranice centraal staat. Deze infrastructuur valt uiteen in een viertal categorieën: de afdeling cultuur van de gemeente Hranice, de Culturele Commissie, de grote culturele instellingen waaronder bijvoorbeeld de bibliotheek, het cultureel centrum, de basisschool voor de kunsten, het museum, en kleinschalige activiteiten zoals bijvoorbeeld de boekhandel, de kring van muziekvrienden, de muziekgroepen, de vrije vereniging van beeldend kunstenaars en cultuur in het onderwijs.

Aan het eind treft men een slotbeschouwing en de conclusies aan.

Het geheel moet gezien worden als een verkenning van de kunst en cultuur in Hranice na de fluwelen revolutie. Het ligt in de bedoeling dit onderwerp in de toekomst nader te onderzoeken.

Marijke van den Wijngaard: "Hranice: het Tsjechische stadje waar het culturele leven niet stil bleef staan". 1994; 35 blz.

Informatie: tel. 070-327 0080/357 5337.

Koninklijke onderscheiding Olga Krijtova

Op 20 september j. werd tijdens een feestelijke bijeenkomst in de Residentie van de Nederlandse ambassadeur te Praag een koninklijke onderscheiding uitgereikt aan mevrouw Olga Krijtova, vertaalster/schrijfster en docente Nederlands aan de Karelsuniversiteit te Praag.

Uit handen van ambassadeur Heinemann ontving zij voor haar jarenlange verdiensten voor de promotie van de Nederlandse taal en literatuur in Tsjechië de onderscheiding Officier in de orde van Oranje-Nassau. In het bijzijn van haar familie, haar vrienden uit de universitaire wereld, waaronder de rector van de Karelsuniversiteit, haar literaire vrienden, leden van de staf van de Nederlandse ambassade, Oost-Europa-correspondenten van Nederlandse dag- en weekbladen en andere genodigden gaf ambassadeur Heinemann een korte impressie van de vele werkzaamheden van mevrouw Krijtova vanaf 1955 tot heden.

De heer Heinemann onderstreepte het belang van haar rol als stimulator voor vele studenten Nederlands.

In haar dankwoord betrok mevrouw Krijtova ook nadrukkelijk de vele personen en instellingen in Tsjechië, Nederland en Vlaanderen zonder wie al haar werk niet mogelijk zou zijn (geweest).

Niet alleen voor Olga Krijtova en haar man Hans was 20 september een bijzondere dag, dat gold ook voor Bert Marcus (lid VNTS) en ondergetekende (bestuurslid VNTS).

Samen met Kees Mercks, docent Tsjechisch aan de Universiteit van Amsterdam, stonden wij (op persoonlijke titel) aan de wieg van het initiatief voor de aanvraag van deze onderscheiding en waren wij berokken bij een deel van de organisatie van de uitreiking. Daar Olga Krijtova tijdens de in september gehouden bijeenkomst in Praag een geschenk - een ridderorde - mocht ontvangen, is het in deze context wellicht aardig om te vermelden dat in haar in november nieuw te verschijnen jeugdboek een geschenk eveneens de hoofdrol speelt.

Marijke van den Wijngaard

-----*

BB

Assurantiën Vastgoed

Overweegt u een huis te verkopen of te kopen ?

BB Assurantiën Vastgoed bemiddelt, en u als **VNTS lid** krijgt **25%** korting op de bemiddelingskosten. Overigens is het te koop aanbieden of het plaatsen van een zoekopdracht **gratis**. U betaalt pas bij de aan- of verkoop.

NO CURE, NO PAY

Bel mij gerust eens voor een vrijblijvende afspraak.

070-3624050

BB ASSURANTIËN / VASTGOED APELDOORNSELAAN 72 2573 LN DEN HAAG

Diversen

Subsidiedag van het Platform Gemeentelijk Vredesbeleid.

Op 4 november a.s. organiseert het Platform Gemeentelijk Vredesbeleid (PGV) een studiemiddag over subsidie-mogelijkheden voor gemeenten met projecten in Oost Europa. Doel van de bijeenkomst is informatie verstrekken aan gemeenten, zodat meer toegang tot subsidiegevers mogelijk wordt. Het uitgangspunt is dat het gemeentelijk beleid centraal staat en niet het subsidieprogramma.

**PLATFORM
GEMEENTELIJK
VREDESBELEID**

Tijdens drie inleidingen zullen de ontwikkelingen, de praktijk en de uitvoering aan de orde komen. Vervolgens zullen in verschillende werkgroepen de voorwaarden en de regels van een subsidiegever bekeken worden. Het informatiepunt Europa en het Gemeentelijke Internationale Samenwerking (GIS) zullen met een on-line verbinding aanwezig zijn om uitleg te geven en vragen te beantwoorden.

De bijeenkomst vindt plaats op 4 november 1994, van 13.30 tot 17.00 uur, in de Gemeentelijke Muziek- en Dansschool, Domplein 4-5 te Utrecht.

Informatie en aanmelding: Hans Buis, tel. 070-373 8675.

Tsjechische films (op video)

In de collectie van Moskwod video te Haarlem zijn een aantal video's van Tsjechische films te vinden. Bijvoorbeeld: 'De grap' van regisseur Jaromir Jireš (verfilming van het gelijknamige boek van Milan Kundera), 1967, 96 minuten, zwart-wit, Tsjechisch gesproken, Nederlands ondertiteld; - van animatiefilmer Jan Svankmajer is verkrijgbaar 'Alice', 'Tales from Prague', 'Food' en 'The world of Jan Svankmajer'. Deze films zijn in kleur en gemaakt in de periode 1964-1992.

Verkrijgbaar bij Galerie Karass, Kleine Houtweg 5, 2012 CA Haarlem, tel. 023-341975. Adres Moskwod Video, Postbus 5188, 2000 GD Haarlem. Prijzen video's circa f 59,-.

Ook het Tsjechisch Centrum in Den Haag bezit een collectie Tsjechische films op video. Hier zijn films van onder andere regisseurs als Vlasta Burian, Jan Werich, Karel Zeman, Miloš Forman, Jiří Menzel, Filip Renč en Jan Svěrák opgenomen.

Deze Tsjechisch-talige films kunnen tegen een kleine vergoeding en portokosten geleend worden.

Nadere informatie: Tsjechisch Centrum, Paleisstraat 4, 2514 JA Den Haag, tel. 070-3561477.

Pořad stejná písnička: "Nemáme".

Altijd hetzelfde liedje: "Hebben we niet".

Volledigheidshalve wijs ik er op dat het Tsjechisch Centrum ook een verzameling cd's met werk van Tsjechische componisten aan het opbouwen is. Ook de cd's worden tegen bovengenoemde condities uitgeleend.

Voor wie geïnteresseerd is in de Tsjechisch/Slowaakse kinder- en jeugdfilm vermeld ik graag dat bij het LOKV, Nederlands Instituut voor Kunsteducatie te Utrecht diverse van deze films gehuurd kunnen worden.

Dit instituut selecteert zowel voor jonge als oudere kinderen films van hoogwaardige kwaliteit. Bij veel van de Nederlands gesproken Tsjechische en Slowaakse jeugdfilms is begeleidend materiaal aanwezig.

In principe leent het LOKV de films uit aan educatieve instellingen. Ik kan mij echter voorstellen dat bijvoorbeeld stedenbandcommissies die de Tsjechische en Slowaakse films gedurende een bepaalde manifestatie willen vertonen óók gebruik kunnen maken van deze dienstverlening. Eventueel kunnen, indien nodig, scholen, centra voor kunstzinnige vorming en/of afdelingen cultuur en onderwijs van gemeenten hierbij een bemiddelende rol vervullen.

De huurprijzen van de films (16 mm of 35 mm kopie) liggen rond de f 150,-, exclusief verzendkosten.
Inlichtingen: LOKV, tel. 030-332328.

Marijke van den Wijngaard

PRANEDA b.v.

Nijmegen - Nederland

IMPORT · EXPORT

Microweg 11 Tel.: 080-723523
6545 CL NIJMEGEN Fax: 080-723535

Mevrouw H. Schalkwijk,
Veelzigtstraat 7b
3022 DP Rotterdam
heeft in de "aanbieding" een
verzameling tijdschriften over
Tsjechië en Slowakije.
Wie belangstelling heeft kan
zich met haar in verbinding
stellen.
Tel. 010-4761595.

Ano, naše otevrení pouze do 11 hodin. Lidé poukazovali na to, že moc vydělat váne.

Ja, wij gaan pas om 11 uur open. Men vindt dat wij te veel verdienen.